

ע"פ 6894/22 - אדם אסכאפי, אדם עומר נגד מדינת ישראל, המתלונן

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6894/22

ע"פ 6976/22

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המערער בע"פ 6894/22: אדם אסכאפי
המערער בע"פ 6976/22: אדם עומר

נ ג ד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. המתלונן

ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
בת"פ 13063-08-21 מיום 6.9.2022 שניתן על ידי
כב' השופט ארז פורת

תאריך הישיבה: כ"ז באדר התשפ"ג (20.3.2023)

בשם המערער בע"פ 6894/22: עו"ד חאלד מחאג'נה; עו"ד רוסלאן מחאג'נה
בשם המערער בע"פ 6976/22: עו"ד זוהר ארבל
בשם המשיבה: עו"ד עודד ציון

פסק-דין

השופט י' עמית:

שני ערעורים מאוחדים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' פורת) בת"פ
13063-08-21 מיום 6.9.2022, הנסבים על חומרת עונשם של המערערים, אדם אסכאפי ואדם עומר (להלן: אסכאפי
ו-עומר וביחד - המערערים).

עמוד 1

1. כנגד המערערים ואדם נוסף (להלן: יאזן) הוגש כתב אישום המייחס להם עבירות שונות, כל אחד לפי חלקו בפרשה. בתוך כך למערערים יוחסו עבירות התפרעות, פיזיות באש ובחומר לקיח וסיוע לשוד בנסיבות מחמירות; לעומר יוחסה גם עבירות ניסיון תקיפה; ולאסכאפי - עבירות הצתה, פעולה או עסקה בנשק למטרות טרור ומעשה טרור של חבלה בכוונה מחמירה. המערערים ויאזן הורשעו על סמך הודאתם בעובדות כתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה לעניין העונש, ובית המשפט המחוזי גזר עליהם עונשי מאסר לריצוי בפועל לצד עונשים נלווים. על אסכאפי - שמונה שנות מאסר, ועל עומר - 38 חודשי מאסר.

למען שלמות התמונה יצוין כי על יאזן נגזרו שבע שנות מאסר לריצוי בפועל; הוא לא ערער על גזר הדין, ועניינו אינו מונח לפתחנו. בנוסף, שלושה אחרים שלקחו חלק בפרשה (להלן: ספואן, שאדי ו-מחמוד, וביחד - השותפים הנוספים) הורשעו במסגרת הליך נפרד, וגם הם נידונו לעונשי מאסר לריצוי בפועל (ראו ת"פ 35822-08-21 (מחוזי חיפה) וע"פ 4585/22 מדינת ישראל נ' ערדאת (25.7.2022) (להלן: עניין ערדאת)).

2. ואלה עיקרי העובדות הצריכות לעניין:

כתב האישום המתוקן מגולל מסכת אירועים אלימים שהתרחשו בעיר חיפה בשנת 2021, בעיצומו של מבצע "שומר החומות", כחלק מגל הפרות סדר והתפרעויות אלימות על רקע לאומני-גזעני שהתעורר במהלך המבצע.

לפי עובדות האישום הראשון, ביום 10.5.2021 או בסמוך לכך הכינו אסכאפי ויאזן כ-10 בקבוקי תבערה במטרה ליידותם. למחרת, בליל ה-11.5.2021, התקהלו המערערים עם יאזן והשותפים הנוספים (כל השישה יחדיו יכונן להלן: החבורה) ועם אחרים שזהותם אינה ידועה (להלן: הפורעים), בחניון הסמוך לבניין ברחוב העצמאות בחיפה (להלן: הבניין). חלק מהפורעים עטו מסכות על מנת שלא ניתן יהיה לזהותם, וחלקם נשאו אבנים ואת בקבוקי התבערה שאסכאפי ויאזן הכינו יום קודם לכן. באותה העת נסעו רון ודניאל (להלן ביחד: המתלוננים) ברחוב העצמאות והגיעו לצומת שבקרבת הבניין, כאשר דניאל רכב על קטנוע שעליו דגל ישראל (להלן: הקטנוע), ורון רכב על אופנוע. רון חצה את הצומת והמשיך בנסיעתו, בעוד שדניאל עצר ברמזור אדום. מיד לאחר מכן התקרבו לדניאל שני רוכבי אופנוע שזהותם אינה ידועה, בעטו בו, גידפו אותו ואחד מהם ירד לכיוונו; דניאל ירד מהקטנוע והתרחק בהליכה, והשניים לקחו את מפתחות הקטנוע ונסעו מהמקום. בהמשך לכך, בזמן שדניאל ניסה להתקרב לקטנוע אחרים שזהותם אינה ידועה השליכו לעברו בקבוקי זכוכית.

בשלב מסוים, חזר רון למקום וסייע לדניאל להזיז את הקטנוע ולהחנותו בסמוך לבניין. זמן קצר לאחר מכן הגיח אסכאפי מאזור הבניין והצית את הקטנוע שעלה באש ונשרף. בהמשך לכך הבחין אסכאפי ברון אשר ניסה לנסוע לאחור על מנת להתרחק מהמקום, ויידה לעברו שני בקבוקי תבערה בוערים, שהשני מביניהם פגע בקסדתו של רון. הקסדה והמעיל של רון החלו לעלות באש, ואנשים שהיו במקום מיהרו לעזרתו וכיבו את האש שאחזה בו. במקביל, גם יאזן יידה בקבוק תבערה בוער לעבר המתלוננים, וכתוצאה מכך החלה חולצתו-שלו לבעור, ועומר ופורעים אחרים סייעו לכבותה. יאזן לא נואש, וחזר ליידות בקבוק תבערה בוער נוסף לעבר נוכחים במקום. בנוסף, במהלך האירוע המתואר לעיל עומר יידה אבנים לעבר המתלוננים והנוכחים במקום; ופורעים נוספים יידו בקבוקי תבערה.

האירוע המתואר לעיל בא אל סיומו לאחר שרון שלף אקדח, והחל לרדוף אחרי הפורעים אשר ברחו מהמקום.

בגין מעשים אלו יוחסה למערערים עבירת התפרעות לפי סעיפים 152 יחד עם 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק). לאסכאפי יוחסו גם עבירות הצתה לפי סעיף 448(א) רישא יחד עם סעיף 29 לחוק (בגין הצתת הקטנוע בצוותא עם אחרים); פעולה או עסקה בנשק למטרות טרור לפי סעיף 30(א) לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016 (להלן: חוק המאבק בטרור) יחד עם סעיף 29 לחוק; ומעשה טרור של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיפים 329(א)(2) ו-3(3) יחד עם סעיף 29 לחוק וסעיף 37 לחוק המאבק בטרור (בגין הכנת ויידוי בקבוקי התבערה); ולעומר יוחסה גם עבירת ניסיון תקיפה לפי סעיפים 379 ו-29 לחוק (בגין זריקת האבנים). יוער, כי גם ליאזן יוחסו עבירות התפרעות, וכן אותן עבירות טרור שיוחסו לאסכאפי.

לפי עובדות האישום השני, בלילה שלאחר מכן נסעה החבורה ברחבי חיפה ברכב אחד שבו נהג ספואן (להלן: הרכב). בסמוך לחצות הם עצרו את הרכב ברחוב בשכונת הדר (להלן: השכונה), ושם יאזן הדליק בלוק זיקוקים שהחזיק בידו, ואסכאפי יצא מהרכב וכיוון את בלוק הזיקוקים הדולק לעבר רכב שחלף במקום. במקביל, יאזן עודד את אסכאפי לכוון לעבר הרכב; בני החבורה קראו קריאות גנאי; אחד מהם קרא "אללה אכבר וברוך השם"; וברכב התנגן כל העת שיר שמילותיו מביעות תמיכה במאבק לאומני אלים ומזוין. בנוסף, שאדי הסריט את הדלקת הזיקוקים והשימוש בהם באמצעות מכשיר הטלפון שלו, ובהמשך העביר את הסרטון לאחרים.

לאחר מכן המשיכו בני החבורה לנסוע ברחבי השכונה, ובשלב מסוים הבחינו בשליח שרכב על קטנוע של חברת שירותי מזון (להלן בהתאמה: רן ו-הקטנוע של רן). הם נסעו בעקבותיו ובקרבתו, כאשר ספואן הבהב באורות וצפר ברציפות, באופן שאילץ את רן לעצור בצד הדרך. מיד לאחר מכן יצאו מחמוד, יאזן והמערערים מהרכב והתנפלו על רן. מחמוד אמר לו "יהודי שרמוטה אתם לא נכנסים לכאן יותר זאת השכונה שלנו"; חלק מבני החבורה דחפו את רן; אחד מהם היכה באמצעות אבן בקסדה שחבש על ראשו; אחד אחזבאבן ואמר לו "סתום את הפה יהודי שרמוטה יהודי מניאק זה אזור שלנו", וכאשר רן סובב את גופו הוא קיבל מכה בשכם שגרמה לו לחבלה וכאב; אחד הכהו באמצעות מקל בצלעותיו; ואסכאפי הדליק זיקוק בקרבת רן. לאחר מכן עלה יאזן על הקטנוע של רן, נסע עמו מהמקום ובהמשך החביא אותו במקום לא ידוע (הקטנוע של רן אותר כשבועיים לאחר מכן כשהוא נטוש וניזוק). שאר בני החבורה עזבו את המקום באמצעות הרכב. במהלך האירוע חלק מבני החבורה עטו מסיכות על פניהם, וגם הפעם שאדי הסריט את עיקרי האירוע באמצעות מכשיר הטלפון ובהמשך העביר את הסרטון לאחרים.

בגין מעשים אלה יוחסה למערערים עבירת סיוע לשוד בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402(ב) ביחד עם סעיף 31 לחוק; למערערים וליאזן יוחסה עבירת פזיזות באש או בחומר לקיח לפי סעיף 338(א)(3) ביחד עם סעיף 29 לחוק; וליאזן יוחסה עבירת שוד בנסיבות מחמירות.

ההליך בבית המשפט המחוזי

3. תחילה הוגש כתב אישום אחד כנגד החבורה כולה, אך בהמשך הוחלט לפצל את ההליך, והוגשו שני כתבי אישום נפרדים: האחד - מושא ההליך דן, והשני - בעניינם של השותפים הנוספים. בראשיתו של ההליך המערערים ויאזן כפרו בכל המיוחס להם, אולם זמן קצר לאחר שהחלה שמיעת העדויות הם חזרו בהם מכפירתם, והורשעו על סמך הודאתם בכתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה לגבי העונש.

עמוד 3

4. בגזר הדין עמד בית משפט קמא על כך שבקבוק תבערה מהווה נשק לפי חוק העונשין, ועל הסיכון הרב שבהשלכתו לעבר אדם. בשים לב לכך, וכן לכך שהושלכו מספר בקבוקי תבערה; לתוצאות המעשים; לכך שהם נעשו בצוותא ובמרכז העיר; ולכך שנעשו במהלך תקופה רגישה מבחינה בטחונית, על רקע אידיאולוגי-לאומני ומתוך מטרה להטיל מורא ופחד בקרב הציבור - נקבע כי הפגיעה באינטרסים המוגנים הינה "ברף הגבוה". בהמשך לכך נקבע כי מאחר שהאירועים המתוארים באישום הראשון והשני התרחשו באופנים ובמקומות שונים, יש לקבוע מתחם ענישה נפרד עבור כל אחד מהם. לפיכך, ובשים לב לחלקו של כל אחד מהם בפרשה, נקבע כי בעניינו של עומר מתחם העונש ההולם בגין האישום הראשון נע בין 18-30 חודשי מאסר בפועל, ועבור האישום השני בין 20-40 חודשי מאסר; ובעניינו של אסכאפי נקבע כי המתחם ביחס לאישום הראשון נע בין שש לתשע שנות מאסר בפועל, וביחס לאישום השני בין שנתיים לארבע שנות מאסר.

בית המשפט נתן דעתו לכך שהמערערים הודו במיוחס להם בשלב מוקדם יחסית של ההליך; לגילם הצעיר; לעברם הפלילי הנקי; ולנסיבותיהם המשפחתיות המורכבות, כפי שבאו לידי ביטוי בתסקירי שירות המבחן. מנגד, צוין כי שירות המבחן לא בא בהמלצה שיקומית בעניינם, בין היתר משום שהתרשם שאינם נוטלים אחריות מלאה על מעשיהם. בהתחשב בכל האמור לעיל הועמד עונשו של עומר בגין האישום הראשון על 18 חודשי מאסר בפועל, ובגין האישום השני על 20 חודשי מאסר; ועונשו של אסכאפי בגין האישום הראשון הועמד על שש שנות מאסר בפועל, ובגין האישום השני על שנתיים מאסר. מטעמים של גמול והרתעה - ובשים לב לקביעה בעניין ערדאת, ולפיה בנסיבות המקרה שם לא היה מקום להורות על חפיפה חלקית של העונשים שנגזרו על השותפים הנוספים בפרשה - נקבע כי עונשיהם של המערערים ירצו במצטבר, כך שתקופת מאסרם תהא כאמור בפסקה 1 לעיל. בנוסף, הושתו על המערערים גם עונשים נלווים, ובכלל זה הוטל על עומר קנס בסך של 5,000 ש"ח או חודשיים מאסר תמורתו; ועל אסכאפי הוטל קנס בסך של 10,000 ש"ח או ארבעה חודשי מאסר תמורתו, וכן פיצוי לרון בסך 10,000 ש"ח.

מכאן הערעורים שלפנינו.

למען שלמות התמונה, יצוין כי בעניינו של יאזן נקבעו מתחמים של בין ארבע לשש שנות מאסר בפועל בגין האישום הראשון, ובין שלוש לחמש שנות מאסר בגין האישום השני; ונגזרו עליו ארבע ושלוש שנות מאסר, בהתאמה (שבע שנות מאסר בסך הכל).

טענות הצדדים

5. בערעורו של אסכאפי נטען כי העונש שהוטל עליו חורג באופן קיצוני מרף הענישה הנהוג בעבירות ובנסיבות דומות. בתוך כך נטען כי נקבעו מתחמי ענישה הגבוהים בהרבה מאלה שנקבעו במקרים דומים; וכי לא ניתן משקל ראוי לכל נסיבות המקרה, ובכלל זה לכך שהודה במיוחס לו בשלב מוקדם של ההליך, לכך שהיה בן 19 שנים בלבד בעת ביצוע העבירות, ולנסיבותיו האישיות והמשפחתיות, כאמור בתסקיר שירות המבחן. אסכאפי הוסיף וטען, בין השאר, כי המדובר באירועים שקיים ביניהם "קשר הדוק", ומכאן שלא היה מקום לראות בשני האישומים כאירועים נפרדים ולקבוע מתחם ענישה עבור כל אחד מהם בנפרד; וכי קביעה זו הובילה להחמרת עונשו. אסכאפי הלין גם כנגד חומרת הענישה הנלווית, ובפרט על כך שהוטל עליו קנס בשיעור משמעותי מבחינתו, באופן שעלול לאלץ אותו לרצות את תקופת המאסר חלף הקנס, וזאת בנוסף לעונש המאסר הכבד שנגזר עליו.

6. גם עומר טען בערעוורו, בין היתר, כי בגזר הדין לא ניתן משקל מספק לגילו הצעיר, ולכך שהודה במיחוס לו חסך זמן שיפוטי יקר. ואולם, עיקר טענותיו בכך שלשיטתו היה מקום להקל בעונשו מטעמים של אחידות הענישה, לנוכח העונשים שנגזרו על השותפים הנוספים בפרשה (בעניין ערדאת). בתוך כך נטען כי חרף העובדה שהם הורשעו בעבירות ובנסיבות דומות, עונשו-שלו חמור משמעותית משלהם, וזאת על אף שחלקם בעבירות היה משמעותי יותר, ושלחלק מהם אף היה עבר פלילי.

7. בא כוח המדינה טען מצדו כי לא קמה עילה להתערבות בגזר הדין. לגבי אסכאפי נטען כי עונשו הולם את המעשים החמורים של הצתת הקטנוע, הכנה ויידוי של בקבוקי התבערה לעבר המתלוננים, שאחד מהם אף פגע בקסדתו של רון, וכן את העובדה שיוחסו לו עבירות של מעשי טרור לפי חוק המאבק בטרור. לגבי עומר נטען כי בגדרי האישום הראשון יוחסו לו מעשים קונקרטיים של השלכת אבנים לעבר הנוכחים, בשונה מהשותפים הנוספים; כי בשל כך יוחסה לו עבירה נוספת של ניסיון תקיפה; כי עונשיהם של השותפים הנוספים הוחמרו על ידי ערכאת הערעור, אשר כידוע אינה ממצה את העונש; וכי מכאן ההבדלים בענישה בינו לבינם.

בנוגע לרכיב המאסר חלף הקנס שהושת על אסכאפי, בא כוח המדינה מסר כי היא משאירה עניין זה לשיקול דעת בית המשפט.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בכל החומר שהונח לפנינו, ולאחר ששקלתי את טענות הצדדים בכתב ובעל פה, הגעתי למסקנה כי דין הערעורים להידחות, בכפוף להקלה מסוימת ברכיב הקנס שהושת על אסכאפי כפי שיפורט להלן; וכך אציע לחבריי שנעשה.

הלכה עמנו כי אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית מרף הענישה הנוהג, או בשל טעות מהותית שנפלה בגזר הדין (ראו לדוגמה ע"פ 5796/22 ג'ית נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (21.5.2023)). המקרה שלפנינו אינו נופל לגדר אותם מקרים חריגים.

9. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתן הרבה של עבירות שעניינן יידוי בקבוקי תבערה ואבנים, על הסיכון הטמון בהן, ועל הצורך לנקוט לגביהן מדיניות ענישה מרתיעה ((ראו למשל ע"פ 9821/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 והאסמכתאות שם (30.11.2017) (להלן: עניין פלוני); ע"פ 292/22 מדינת ישראל נ' חליל, פסקה 11 (29.5.2022) (להלן: עניין חליל)). כך ביחס לעבירת ההצתה (ע"פ 3793/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 45 והאסמכתאות שם (3.5.2020) (להלן: ע"פ 3793/18)); כך ביחס לעבירת הסיוע לשוד, אשר במקרה דנן בוצעה במשולב עם עבירה של פיזות באש או בחומר לקיח, שהתבטאה בהפעלת זיקוקים כלפי רכב ובקרבתו של קורבן השוד; וכך במיוחד כאשר העבירות בוצעו על רקע לאומני-אידיאולוגי, כחלק מהתפרעות המוניים, במהלך מבצע "שומר חומות" (ראו עניין ערדאת, פסקה 14 והאסמכתאות שם, וכן ראו, למשל, עניין חליל, פסקה 11; ע"פ 2201/23 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 6 והאסמכתאות שם (20.6.2023) (להלן: עניין כהן); עניין פלוני, פסקה 13).

לכך יש להוסיף כי המעשים המפורטים בכתב האישום בוצעו בחבורה; במרכז העיר; כלפי עוברי אורח תמימים; ותוך השמעת התבטאויות מפורשות בעלות אופי לאומני-גזעני כלפי הקורבנות. אף אין מדובר במעשים מזדמנים או ספונטניים. הם בוצעו לילה אחרי לילה, ומבלי שיהא בכך כדי לגרום לחבורה לחדול ממעשיה; בקבוקי התבערה הוכנו מבעוד מועד למטרה זו; בכל אחד מהאירועים חלק מבני החבורה עטו מסיכות על מנת למנוע אפשרות לזהותם; ומן האישום השני ניתן ללמוד כי הם הסתובבו ברחבי העיר מתוך כוונה לחפש "צרות", וניתן לשער שאף אין זה יד המקרה שנשאו עמם זיקוקים. מכל האמור לעיל עולה כי "מסכת האירועים המתוארת בכתב האישום מצדיקה אפוא ענישה מרתיעה" (עניין ערדאת, פסקה 15).

10. הדברים נכונים ביתר שאת ביחס לאסכאפי, לו יוחסו מעשי טרור לפי חוק המאבק בטרור, מאחר שהכין ויידה את בקבוקי התבערה לעבר רון, מתוך מניע לאומניאו אידיאולוגי ובמטרה לעורר פחד או בהלה בציבור (באשר להגדרת "מעשה טרור" ראו סעיף 2(א) לחוק המאבק בטרור). חוק המאבק בטרור מבטא תפיסה ולפיה "יחודן של עבירות אלו מצדיק 'הדגשה מיוחדת הן של תכלית ההרתעה בענישה, והן של עיקרון הגמול'" (ע"פ 1466/20 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 11 (22.7.2020); ראו גם ע"פ 5633/22 אל דין נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (28.11.2022)), וקובע כי העונש המירבי בגין עבירה העולה לכדי "מעשה טרור" הינו "כפל העונש הקבוע לאותה עבירה אך לא יותר מ-25 שנים" (סעיף 37(א) לחוק המאבק בטרור). לכך יש להוסיף כי הסיכון הרב שבמעשיו-אלה אף התממש בחלקו, כאשר אחד מבקבוקי התבערה שהכין ויידה פגע ברון והדליק את מלבושיו, באופן שרק בדרך נס ובעזרת הנוכחים במקום נמנעה תוצאה חמורה בהרבה (ראו למשל ע"פ 2579/14 פרחאן נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (25.5.2015)); כי הוא זה שהצית את הקטנוע שנשרף; וכי גם חלקו במעשים המתוארים באישום השני הנו נכבד ביותר, שכן הוא זה שכיוון ו"ירה" את הזיקוקים לעבר הרכב והפעיל זיקוק נוסף בקרבתו של הן.

11. בנוגע לעומר, כתב האישום המתוקן לא ייחס לו עבירות שעלו לכדי מעשה טרור, ואין חולק כי סעיף 37(א) לחוק המאבק בטרור אינו חל לגביו. ואולם, כפי שציין בית משפט קמא - בדומה לבית משפט זה בעניין ערדאת - בחינת מכלול נסיבות העניין מלמדת כי מן המעשים המיוחסים לו עולה ניחוח גזעני ולאומני מובהק. זאת בשים לב, בין היתר, להתבטאויות שהושמעו תוך כדי ביצועם כאמור בכתב האישום המתוקן שבו הודו המערערים. מאחר שמדובר בנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, יש לקחתן במניין השיקולים בקביעת מתחם העונש ההולם בגדרי דל"ת אמותיהן של העבירות שבגין הורשע(ראו עניין ערדאת, פסקה 16 והאסמכתאות שם).

12. המערערים טענו כי חרף כל האמור, העונשים שנגזרו עליהם סוטים לחומרה מרף הענישה הנוהג. הצדדים תמכו טענותיהם בפסיקה המעידה, לשיטתם, על מדיניות הענישה הנוהגת; זה בכה וזה בכה. משבחנתי את הדברים, הגעתי לכלל מסקנה כי הגם שהעונשים שהושטו על המערערים הנם על הצד הגבוה, הם אינם סוטים מרמת הענישה הנהוגה באופן המצדיק את התערבותנו; וכך בפרט בשים לב לחומרתה היתרה של הפרשה (השוו למשל, בשינויים המחויבים, לע"פ 7848/22 אנסארי נ' מדינת ישראל, פסקה 13 והאסמכתאות שם (2.5.2023) (להלן: עניין אנסארי); ע"פ 18/22 אבו זינה נ' מדינת ישראל (27.7.2022); ע"פ 292/22 מדינת ישראל נ' חליל (29.5.2022); ע"פ 9723/16 נאצר נ' מדינת ישראל (26.10.2017); ע"פ 4737/16 פלוני נ' מדינת ישראל (27.7.2016); ע"פ 2579/14 פרחאן נ' מדינת ישראל (25.5.2015); ע"פ 7643/11 מסוודה נ' מדינת ישראל (7.4.2013); וכן ראו את העונשים שנגזרו על השותפים האחרים בעניין ערדאת, בשים לב למעשים ולעבירות שיוחסו להם).

13. גם טענות המערערים כי עונשם נקבע מבלי שניתן משקל ראוי לכל נסיבות המקרה - דינן להידחות. עיון בגזר

הדין מלמד כי בית משפט קמא שקל כדבעי את כל השיקולים שצינו המערערים בערעוריהם, לרבות נסיבותיהם המשפחתיות, גילם הצעיר, העדר עבר פלילי מצדם והודאותיהם. כן ניתן משקל גם להתרשמות שירות המבחן ולפיה המערערים אינם נוטלים אחריות מלאה על מעשיהם. לכך יש להוסיף כי בעבירות מסוג זה, המבוצעות על רקע אידיאולוגי-לאומני-גזעני, יש ככלל להעדיף את שיקולי ההרתעה ושמירה על שלום הציבור וביטחוננו, על פני שיקולים אחרים הקשורים בנסיבות אישיות ושיקולי שיקום (ראו למשל ע"פ 8114/22 מדינת ישראל נ' ראזם, פסקה 24 (30.1.2023); ע"פ 5633/22 אל דין נ' מדינת ישראל, פסקאות 17 ו-22 (28.11.2022); ע"פ 3793/18, פסקה 45 והאסמכתאות שם). מכל מקום, וזה העיקר, בית משפט קמא ממילא העמיד את עונשם של המערערים בתחיתיהמתחם בגין כל אחד ואחד מהאישומים כנגדם; כך שדין טענות אלה להידחות ולו מן הטעם הזה.

14. הוא הדין גם באשר לטענות אסכאפי ולפיהן היה מקום לראות בכל המעשים המפורטים בכתב האישום כאירוע אחד, וכי קביעת מתחם ענישה אחד היה מוביל להקלה מסוימת בעונשו. כשלעצמי, נוטה אני להסכים כי מבחן הקשר ההדוק לא מתקיים במקרה דנן, וכי בדין נקבעו מתחמי ענישה נפרדים עבור כל אחד מהאישומים. המדובר במעשים שאינם קשורים זה בזה מבחינת סוג העבירות, אופן ביצוען, מקום הביצוע, וכן מבחינת נפגעי העבירות. העבירות המתוארות באישומים השונים אינן מאופיינות בשיטתיות מסוימת; ביצועה של אחת מהן לא נועד לשרת את ביצועה של האחרת; ואף קשה לומר כי הן חלק מתוכנית עבריינית אחת (ראו ע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל, פסקה 22 (3.9.2015)). ודוק: אין די בעובדה שהמעשים בוצעו יום אחרי יום ועל רקע אירועי שומר החומות, כשלעצמה, על מנת לבסס את הטענות כי במקרה דנן "הייתה מחשבה פלילית אחת לביצוע אותה תכנית עבריינית, ושהאירוע העברייני התגלגל ונמשך יומיים", ואינו סבור אפוא כי נפל דופי בקביעתו של בית משפט קמא בנושא (השוו, למשל, לעניין אנסארי; ע"פ 3982/22 מדינת ישראל נ' חג'וג' (27.10.2022); ע"פ 901/22 מדינת ישראל נ' אסווד (24.02.2022); וכן לעניין ערדאת, שם לא הועלתה טענה כנגד קביעת שני מתחמי ענישה נפרדים בגין האירועים מושא הפרשה, ואולם נקבע כי בשל נסיבותיה יש להורות על ריצוי במצטבר של העונשים שנקבעו בגין כל אחד מהאישומים). על כל פנים, משהגעתי למסקנה כי העונש שנגזר על אסכאפי הולם את חומרת מעשיו ואינו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת, ממילא אין באופן סיווג המתחמים, כשלעצמו, כדי להצדיק את התערבותנו בגזר הדין (ראו למשל ע"פ 2216/21 עשור נ' מדינת ישראל, פסקה 19 והאסמכתאות שם (19.12.2021); עניין פלוני, פסקה 12).

15. אף לא מצאנו שיש מקום להקל בעונשו של עומר מטעמים של אחידות הענישה בינו לבין השותפים הנוספים בפרשה. כאמור, בשונה מהשותפים הנוספים, לעומר יוחס במסגרת האישום הראשון מעשה ספציפי של זריקת אבנים לעבר הנוכחים במקום, והדבר התבטא בכך שנזקפה לחובתו עבירה נוספת של ניסיון תקיפה. גם אם האבנים שהשליך לא פגעו באיש בסופו של דבר, אין בכך כדי לגרוע מחומרת מעשיו (ראו עניין פלוני, פסקה 13; עניין כהן, פסקה 6), ואין אפוא מקום להקל בעונשו באופן שיאיין, למעשה, את עבירת ניסיון התקיפה שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן. לכך יש להוסיף כי בעניין ערדאת התקבל ערעור המדינה על קולת עונשם של השותפים הנוספים, ועונשיהם הועמדו בין 28-32 חודשי מאסר "רק בשל הכלל לפיו ערכאת הערעור אינה נוטה למצות את מלוא חומרת הדין" (שם, פסקה 19; ההדגשה הוספה - י"ע). גם בכך יש כדי להסביר הבדל מסוים בענישה, כפי שציין בא כוח המדינה בדיון לפנינו. בהינתן כל האמור לעיל, ובשים לב לכך שההבדל בענישה בין עומר לבין השותפים הנוספים נע בין 6-10 חודשי מאסר, לא מצאתי כי עניין זה מקים עילה להתערבותנו בגזר הדין.

16. אחר הדברים האלה, נתתי דעתי לטענותיו של אסכאפי בעניין רכיב הקנס שהושת עליו בגזר הדין. לנוכח עמדת המדינה ולפנים משורת הדין, אציע לחבריי לקבל את ערעורו אך במובן זה שרכיב המאסר חלף קנס יבוטל.

17. סופו של דבר: בית המשפט המחוזי נתן דעתו לכל השיקולים הצריכים לעניין, ולא מצאנו כי נפל בגזר דינו פגם המצדיק את התערבותנו. הערעורים נדחים אפוא, בכפוף לאמור בפסקה 16 לעיל.

שופט

השופט ע' ברון:

אני מסכימה.

שופטת

השופט ע' גרוסקופף:

אני מסכים.

שופט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' עמית.

ניתן היום, כ"ח באב התשפ"ג (15.8.2023).

שופט

שופטת

שופט
